

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. dhr. R.A.A. Jetten
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Groningen, 13 juli 2022

Behandeld door :
Telefoonnummer :
Briefnummer : UP-22-00431
E-mail :
Onderwerp : Internetconsultatie Ontwerp-beleidsprogramma Klimaat

Geachte heer Jetten,

Graag maken wij gebruik van de door u geboden mogelijkheid tot reactie op het voorgenomen ontwerp-beleidsprogramma Klimaat (hierna: het voorstel). Dit voorstel bevat de uitwerking van het klimaatbeleid uit het coalitieakkoord en de hoofdlijnen van het klimaatbeleid voor de komende 10 jaar, en is gericht op het realiseren van de (aangekondigde) aangescherpte doelen uit de Klimaatwet.

Noord-Nederland is een koploperregio in de transitie naar duurzame energie. Een hoog ambitieniveau vanuit het Rijk is nodig om de volle potentie van de energietransitie in het Noorden te kunnen benutten. De urgentie van vraagstukken rondom duurzame energie en circulaire economie nemen steeds verder toe. Wij zijn tevreden met de in het voorstel opgenomen ambities voor de komende jaren. Op enkele punten geven wij u graag nog enkele aandachtspunten mee.

Waterstof

Noord-Nederland onderschrijft dat er een goede uitgangspositie is voor de toepassing van waterstof in de Nederlandse energievoorziening. Noord-Nederland is, als eerste *Hydrogen Valley* in Europa, goed toegerust op het toepassen van waterstof: met een goede (bestaande) infrastructuur, uitgebreid kennisniveau, een Investeringsplan Waterstof Noord-Nederland en een sterke positie voor Wind op Zee worden er belangrijke stappen gezet richting een grootschalig waterstofecosysteem. Hierdoor zijn eerder al succesvol projecten als HEAVENN, GZI-NEXT en WAviaTER Groningen Airport Eelde opgezet in het Noorden. Voor dergelijke projecten is echter vroegtijdige duidelijkheid over de (financiële) Rijksbijdrage en ruimte voor versimpeling en versnelling van regelgeving cruciaal.

Het voorstel laat tevens enkele fundamentele vragen over de concrete uitwerking van de waterstofdoelstellingen nog onbeantwoord. Het is belangrijk dat er – aanvullend op dit voorstel - later dit jaar een gedetailleerd beleidsplan voor de waterstofmarkt volgt. Het is zaak dat een dergelijk beleidsprogramma praktijkbelemmeringen weg kan nemen en op korte termijn een meer concreet pad richting de waterstofdoelstellingen vorm kan geven.

In het voorstel komt tevens naar voren dat het kabinet ervoor kiest om de waterstofmarkt op te schalen via normering en subsidiering. Daarnaast wordt ingezet op een afnameverplichting van waterstof in de industrie. Hoewel dergelijke instrumenten een goede bijdrage kunnen leveren aan het stimuleren van de vraag naar waterstof, dient te worden gewaakt voor een wegtrek van de industrie. Daarvoor is het van belang dat de industrie ook voldoende wordt gecompenseerd voor deze verduurzaming, met inachtneming van eventuele staatssteunregels. Dit ligt ook in lijn met de voorwaarden geschetst in het voorstel: *“Het klimaat is er niet bij gebaat als bedrijvigheid en uitstoot worden verplaatst naar het buitenland”*.¹

Innovatieve energieopwekking

Wij staan positief tegenover het voornemen om gemeenten de bevoegdheid te geven om te besluiten wanneer en hoe een wijk (gedeeltelijk) van het aardgas wordt afgesloten en met welk alternatief dit gebeurt. Daarnaast staan we positief tegenover de inzet vanuit de SDE++, waarmee onrendabele toppen voor innovatieve duurzame energiemethoden zoals waterstof- en aquathermieprojecten weggenomen kunnen worden.

Wij stellen echter ook vast dat het kabinet een korting doorvoert op de ‘vroege-fase-opstapeling van hernieuwbare energiedragers’. Het is van belang dat deze korting niet ten koste gaat van de (door)ontwikkeling en toepassing van duurzame energievoorzieningen zoals waterstof, geo- en aquathermie.

Energie-infrastructuur

In het voorstel wordt aangegeven dat naast landelijk ook regionaal regie wordt gevoerd op het energiesysteem. In het voorstel wordt melding gemaakt van diverse pilots rondom integraal programmeren waarin het proces van regionale regie wordt onderzocht. Wij vinden het van belang dat er hierbij niet alleen wordt gekeken naar de wijze waarop de regionale keuzes passend kunnen worden gemaakt bij de ontwikkeling van het nationale energiesysteem. Het is ook zaak om binnen de ontwikkeling van het nationale energiesysteem voldoende ruimte te geven voor programmering van de netcapaciteit op regionale schaal. Vanuit de regio bezien is het nationale energiesysteem een optelsom van de regionale plannen.

Circulaire economie

Noord-Nederland heeft de ambitie om circulaire koploperregio van Nederland en Europa te worden en fungeert als vliegwiel naar een nationale en Europese circulaire economie. Een circulair Noord-Nederland levert voordelen voor het milieu en ondernemerskansen op. Zoals het kabinet in haar voorstel aangeeft zijn de randvoorwaarden voor het meer circulair maken van onze economie aanwezig: goede geografische ligging, een goed kennisniveau en bestaande gasinfrastructuur. Bedrijfsleven en kennisinstellingen, ondersteunende dienstverleners en netwerkorganisaties werken samen aan kennisopbouw over circulaire economie. Wij zijn content dat het kabinet de besparingspotentie van de circulaire economie onderkent, en dat naar verwachting 2 tot 4 Mton CO₂-reductie kan worden behaald als bijdrage aan de klimaattransitie via het verder stimuleren van circulariteit in onze economie.

---

¹ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2022). Ontwerp-beleidsprogramma Klimaat, p. 16. Via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/06/02/ontwerp-beleidsprogramma-klimaat>

Daarnaast is het wat ons betreft positief dat het kabinet kijkt naar manieren om belemmeringen in regelgeving weg te nemen. Daarbij staan we positief tegenover het voornemen om circulariteit en klimaat meer integraal met elkaar te benaderen. In Noord-Nederland wordt via Chemport Europe binnen een innovatief ecosysteem van bedrijven, overheden en kennisinstellingen gewerkt aan een duurzame toekomst voor de chemie-industrie met als doel om hét circulaire kunststofcluster van Europa te worden. Het is daarom goed dat er in het voorstel beleid wordt ontwikkeld gericht op duurzame industriële groeimarkten en is het van belang dat regelingen als de Nationale Investeringsregeling Klimaatprojecten Industrie snel van de grond komen om dergelijke projecten te ondersteunen. Tot slot achten we het van belang dat er met het oog op de ontwikkeling van circulaire waardeketens en strategische grondstofvoorziening een verbinding wordt gelegd met het groen- en strategisch industriebeleid. Voor de ontwikkeling van circulaire waardeketens zoals dat binnen Chemport Europe plaatsvindt is tijdige beschikbaarheid van groene waterstof hierbij randvoorwaardelijk.

Wij zien daarnaast nog enkele overige aandachtspunten op het gebied van circulaire economie: Ten eerste wanneer het gaat om de verduurzaming van het mkb. Naast de in het voorstel genoemde verduurzaming van bedrijfspanden zou de focus ook moeten liggen op stimuleren van circulaire bedrijfsvoering. Dit mist wat ons betreft nog in het huidige voorstel, terwijl uit onderzoek door de RUG blijkt dat 80% van het ondervraagde Friese MKB kansen ziet die de circulaire economie biedt, maar nog geen 20% weet hoe dit concreet aan te pakken². Daarnaast komt in het voorstel de link met de plannen uit de Nationale Woon- en Bouwagenda over de stimulans van circulair- en emissieloos bouwen nog onvoldoende naar voren³. In Noord-Nederland wordt onder meer met het programma *Noord-Nederland Woont Circulair* en via het Deltaplan Noord-Nederland invulling gegeven aan de (circulaire) bouwambities in het Noorden. Het is goed dat dergelijke projecten op grotere schaal kunnen worden toegepast met ondersteuning vanuit het Rijk.

Tot slot

Wij verwelkomen de ambities uit het Ontwerpbeleidsprogramma Klimaat. Het is van belang om in de verdere ontwikkeling en uitvoering samen met de regio's op te blijven trekken om deze belangrijke transitie vorm te geven. Uiteraard zijn wij graag bereid tot een nadere toelichting

Met vriendelijke groet,

René Paas,
Voorzitter Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)

---

² De Jong, G. & Eikelenboom, M. (2019). Nulmeting Friese Circulaire Economie. Leeuwarden: Rijksuniversiteit Groningen / Campus Fryslân.

³ Nationale Woon- en Bouwagenda (p. 43). Via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/03/11/nationale-woon-en-bouwagenda>

